

РЕШЕНИЕ

№ 4584

гр. София, 05.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 42 състав, в публично заседание на 31.03.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калин Куманов

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **10280** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/, във връзка с чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е във връзка с Решение № 10685 от 21.10.2021 г., постановено от Върховния административен съд по адм.дело № 6145/2017 г., с което е отменено частично Решение № 1735 от 17.03.2017 г. на АССГ по адм. дело № 2753/2016 г., и делото е върнато за ново разглеждане иска на П. Ц. М. от [населено място], предявен срещу Българската народна банка, в частта на претендираното обезщетение в размер на 240 217,81 лв., представляващи разлика между размера на вложенията на ищеца в [фирма] и изплатения му гарантиран депозит. Претендира се и присъждане сумата на направените от ищеца разноски по делото.

Ищецът твърди, че е имал договор за безсрочен депозит с К. АД. На 20.06.2014 г., с решение №73 Управителния съвет на БНБ поставя К. под особен надзор за срок от три месеца, който срок е удължен. На 04.12.2014 г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на същите, като гарантираният депозит от 196 000 лв. е изплатен на същата дата на ищеца. Последният твърди, че претърпените имуществени вреди са следствие на умишлени действия на служители на ответника. БНБ не е изпълнил служебните си задължения да приложи надзорни мерки и да даде задължителни предписания въз основа на доклада за проверката в К. за периода 24.09.2010 г. – 03.11.2010 г., с който са установени сериозни нарушения на чл.68 от Закона за

кредитните институции. БНБ като кредитна институция, която по закон осъществява банков надзор, е имала задължението съгласно чл.1, § 3, б.і от Директива 94/19 да установи неналичните депозити и да установи, че К. е неспособна да изплаща депозити считано от 20.06.2014 г., от когато тече 5-дневният срок /в работни дни/ и към 30.06.2014 г. е следвало да направи констатацията, че депозитите са неналични. С оглед всичко изложено ищецът намира, че това неизпълнение е в пряка връзка с влошаване състоянието на К. АД. В с.з. ищецът не се явява и не се представлява.

От ответника е постъпил писмен отговор от 02.06.2016 г., с който искът като неоснователен и недоказан. Процесуалният му представител твърди, че неизпълнението на служебните задължения, посочени от ищеца, се изразява в неиздаването на юридически актове и не са фактически бездействия. Производството по несъстоятелност не е приключило, поради което недопустимо е да се присъжда обезщетение по ЗОДОВ. В исковата молба не се съдържат факти и обстоятелства относно начина, по който ответникът е причинил вреди на ищеца. Настоява, че липсва както причинно-следствена връзка, така и настъпила реално вреда, поради което искът е изцяло неоснователен и недоказан. Претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение за всички инстанции. Представя писмени бележки.

Представителят на СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска.

Съдът намира за установено от фактическа страна следното:

По делото няма спор, че ищецът е вложител в К., като не е спорно, че ищецът е имал договор за безсрочен депозит с К., по който е била внесена сума в размер малко над 240 000 лв.

С решение № 73/20.06.2014 г. на Управителния съвет на БНБ във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства и писма изх.№/ 4098 и 4099/20.06.2014 г. на изпълнителните директори на К. на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и 3, чл.116, ал.1 и ал.2, т.2, 3 6 и 7 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ, К. е поставена под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца, като са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения от банката, ограничена е нейната дейност, като ѝ е забранено да извършва всички дейности съгласно банковия ѝ лиценз, отстранени са от длъжност членовете на Управителния и Надзорния съвет и са лишени от право на глас акционерите, притежаващи пряко или косвено повече от 10 на сто от акциите с право на глас.

На 25.06.2014 г. е възложена проверка на активите на К., извършена съвместно от [фирма], [фирма] и [фирма] за срок от 10 дни с цел да се даде оценка на състоянието и качеството на 95,4 % от кредитния и на 99,1 % от инвестиционния портфейл на К..

На 30.06.2014 г. УС на БНБ приема решение да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на К.. На 11.07.2014 г. БНБ оповестява публично резултатите от одита.

С решение № 94/31.07.2014 г. на УС на БНБ е приет доклад за текущо състояние на К., внесен от квесторите на банката на основание чл.121 ЗКИ. Със същото решение на квесторите на банката е възложено да сключат допълнителни договори с [фирма], „Ъ. енд Я. одит“ и [фирма] за цялостна оценка на активите на К., която да бъде извършена в срок до 20.10.2014г., като са дадени и задължителни предписания за подготовка на кредитните досиета за целите на одиторската проверка, сключване на договор за правна помощ по прегледа на обезпеченията като част от процеса на

подготовка на кредитните досиета и др.

С решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ, като взел предвид, че банката продължава да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори (към м.09.2014 г. те са в размер общо на 6 227521 хил. лв.) на основание чл.115, ал.1, т.2 и ал.3 и чл.116, ал.1 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ е удължил до 20.11.2014 г. срока, за който К. е поставена под специален надзор, като до цитираната дата се прилагат и мерките по т.2-7 от Решение № 73/20.06.2014 г. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано най-късно до 20.10.2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., извършена от трите одиторски дружества.

На 17.10.2014 г. Европейският банков орган в Препоръка № ЕВА/REC/2014/02 коментира, че БНБ е нарушила правото на ЕС и дава препоръка да се гарантира достъпът на вложителите в К. до гарантираните размери.

На 20.10.2014г. квесторите на К. внасят в БНБ докладите на одитните компании, които в периода 05.08.-20.10.2014г. са извършили анализ и оценка на основни балансови позиции и издадени банкови гаранции от К.. Заключение на одиторските компании е за необходимост от обезценки на активи на К. в общ размер на 4222 млн. лв.

Едновременно с назначаването на преглед на активите на БНБ, в периода 04.07.-14.10.2014 г. е извършена и проверка на място от екип инспектори от управление „Б. надзор“ на БНБ, протекла на 3 етапа: първи – установяване пълнотата на кредитните досиета; втори - оценка на администрирането на кредитните досиета и трети – проследяване на паричните потоци, свързани с усвояването на средствата по тях и обслужването им; вероятната свързаност на кредитополучателите от кредитния портфейл на банката; произхода на средствата за увеличението на акционерния капитал и емисията на други капиталови инструменти, включени в капитала на институцията.

На 25.09.2014 г. Европейската комисия открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилното транспониране на чл.1, § 3 и чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО.

С решение № 133/21.10.2014 г. на УС на БНБ са приети докладите за анализ и оценка на активите на К., извършени от трите одиторски компании. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано в срок до 31.10.2014 г. да предприемат необходимите действия съгласно Международните стандарти за финансова отчетност за осчетоводяване в баланса на банката на резултатите от оценката и анализа на активите на К..

На 27.10.2014 г. в Народното събрание е внесен доклад „Събитията и предприетите действия, свързани с К. АД и ТБ В. ЕАД от името на УС на БНБ, съдържащ детайлна информация за събитията и за всички предприети действия и взети решения от БНБ от 20.06.2014 г. до датата на доклада.

На 04.11.2014 г. в изпълнение на Решение № 133 на УС на БНБ квесторите на К. са внесли в БНБ финансови и надзорни отчети на К. към 30.09.2014 г., въз основа на които УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на К. в размер на минус 3 745 313 хил.лв, определен според Регламент /ЕС/ № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно цитирания Регламент и в резултат

С Решение № 138/06.11.2014 г. с протокол № 27 от 06.11.2014г. на УС на БНБ е отнет издаденият лиценз за банкова дейност на К..

С Решение № 61/18.11.2014 г. Управителният съвет на ФГВБ приема проекта на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на К. и обслужващите банки и определя 04.12.2014 г. за начална дата на изплащане на гарантираните влогове в К. с отнет лиценз.

Към 05.11.2014 г. наличността по сметките на ищеца е 251 941,45 лв., 49 176,29 щ.д. и 39 493,40 евро (л.267 от адм.дело № 2753/2016 г.).

На 04.12.2014 г. ФГВБ започва изплащане сумите на вложителите в К. АД, като гарантираният депозит от 196 000 лв. е изплатен на ищеца на 04.12.2014 г.

С Решение № 664 от 22.04.2015 г. на Софийския градски съд по търг.дело № 7549/2014 г. е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014 г. С Решение № 1443 от 03.07.2015 г. по търг.дело № 2216/2015 г. Софийският апелативен съд е отменил решението на СГС в частта относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Решенията са достъпни на интернет сайта на В..

Видно от частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на К. АД (н) с приети вземания, остатъкът от влога на ищеца в размер на 27 148,16 лв. е приет от синдиците на банката за вземане, което ще бъде покривано от масата на несъстоятелността. В последващи сметки за разпределение размерът на казания остатък от влога намалява на 26 550,68 лв., по-късно – на 20 804,01 лв., след това – на 12 268,60 лв.

При така установената фактическа обстановка от правна страна съдът намира следното:

Въпросът за процесуалната допустимост на исковата молба е разрешен с Определение № 9750 от 16.09.2016 г. на ВАС по адм.дело № 10130/2016 г.

Съдът намира, с оглед изложените обстоятелства в исковата молба, че предявеният иск следва да се квалифицира като такъв по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ.

Константната съдебна практика приема, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество представлява административен орган по смисъла на § 1, т.1 ДР на АПК. Следователно редът за ангажиране отговорността на БНБ за вреди, причинени от нейни органи във връзка с осъществяване на вменената ѝ от закона надзорна дейност следва да се ангажира по реда на чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

Въпросът относно активната процесуална легитимация на БНБ, каквото възражение се поддържа и с актуалния отговор на ответника, е решен отдавна, предвид и постановените от СЕС решение от 04.10.2018 г., по дело С-571/16 и решение от 25.03.2021 г., по дело С-501/18. Макар да не принадлежи към системата на изпълнителната власт, разпоредби от ЗБНБ възлагат на Българската народна банка властнически правомощия, което я определя като административен орган, във втората хипотеза на § 1, т.1 ДР АПК. С оглед на това БНБ може да бъде ответник, при условията на чл. 205 АПК по предявени искове за обезщетение за вреди от бездействие, при неупражняване на административните правомощия, спрямо друга

търговска банка, вкл. за бездействие по неспазване задължения, произтичащи пряко от Директива 94/19/ЕО и свързаните с тях разпоредби от националното право.

Ищецът основава исквата си претенция с умишлено неизпълнение на служебни задължения от управомощени длъжностни лица в БНБ управление „Б. надзор“. Развити са съображения, че с бездействието си посочените три длъжностни лица са допуснали колапс на К. АД, което довело до поставянето ѝ под особен надзор и обявяването ѝ в несъстоятелност.

С оглед изложеното Съдът намира, че искът се явява допустим.

Разгледан по същество, същият е неоснователен.

Съгласно чл.1, ал.1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Деликтната отговорност по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Относно вината, противоправността и вредите не е налице отклонение от общия състав на деликтната отговорност. В конкретния случай се касае за вреди, причинени в следствие на административна дейност, изпълнявана от държавен орган. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда.

Предявената искова претенция е за вреди вследствие неправомерни бездействия на служители на Българската народна банка. Следователно искът попада в хипотезата на чл.204, ал.4 АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от Съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Ноторно известно е, че с решения на БНБ, К. е била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, впоследствие е отнет лицензът ѝ. Твърденията на ищеца са, че бездействията на органи на БНБ са довели до лишаване К. АД от лиценз и обявяването на същата в несъстоятелност, поради което е настъпили и твърдяната от ищеца вреда.

Не следва да се приема тезата на ищеца, че БНБ чрез своите органи не е изпълнила задълженията си относно приложението на банковия надзор. Не се установява даването или не на надзорни предписания от тези органи да е обусловило поставянето на К. под особен надзор и отнемането на лиценза ѝ. Съдът намира, че сочените от ищеца бездействия на БНБ не са формирани от неизпълнение на пряко задължение за действие от нормативен акт. Съгласно Решение на СЕС по дело С-571/2016 правото на Съюза не допуска правото на обезщетение да зависи от това вредата да е умишлено причинена от съответния национален орган. С оглед на това чл.79, ал.9 ЗКИ не намира приложение в настоящия казус. В случая не е доказана и връзка между сочените неизпълнения и поставянето на К. под особен надзор и отнемането на лиценза.

Разсъждавайки на плоскостта на доказването, Съдът отчита, че доказателствената

тежест не означава задължение за представяне на доказателства. Принципите на обективната истина и служебното начало в процеса налагат Съдът да основе констатациите си за всеки факт върху наличните доказателства, без значение дали те са представени от страната, чиято е доказателствената тежест относно този факт, от противната страна по спора, или са издирени служебно от Съда. При това положение въпросът за доказателствената тежест се свежда до последиците от недоказването. Доказателствената тежест се състои в правото и задължението на Съда да обяви за ненастъпила тази правна последица, чийто юридически факт не е доказан. Съдът следва да се произнесе по спорния предмет, наведен с жалбата, като го уважи или отхвърли, независимо дали в съдебното производство страните са ангажирали доказателства. Изпълнението на това задължение от страна на Съда означава при отсъствие на доказване, да се приеме, че недоказаното не е осъществено. А щом не е осъществен юридическият факт, не могат да настъпят и последиците, които материалноправната норма свързва с неговото проявление.

След като тежестта на доказване се изразява в правото на Съда да приеме за неслучил се всеки факт за чието съществуване няма доказателства по делото, тя е приложима тогава, когато на страната, носеща тежестта на доказване, са дадени съответните указания. Още с разпоредителното заседание от 08.02.2022 г. Съдът указва на ищеца, че носи доказателствена тежест да установи онези факти и обстоятелства, от които претендира за него да настъпят благоприятни правни последици, а именно: осъждането на ответника за заплащане на обезщетение в претендирания размер, вследствие на причинени от него неимуществени вреди от описаните от ищеца бездействия, незаконосъобразността на бездействието, причинените му вреди от това бездействие, причинно-следствената връзка между незаконосъобразността на бездействието и вредите.

В хода на съдебното производство ищецът не доказва по безспорен и категоричен начин, че са налице елементите на фактическия състав на чл.1 ЗОДОВ и претендираните от него имуществени вреди. Ето защо следва да се приеме, че не са настъпили твърдените от ищеца имуществени вреди. Съдът намира, че по делото не се установява да са налице сочените от ищеца незаконосъобразни бездействия, като не бе доказана и причинната връзка между твърдяните бездействия с твърдения вредоносен резултат – претърпяна от ищеца имуществена вреда.

За да е основателен искът по чл.1, ал.1 ЗОДОВ следва да е настъпила вреда от твърдените бездействия на БНБ чрез нейни служители. В хода на настоящия процес не се доказва наличието на претърпени от ищеца имуществени вреди. Такива ще са налице, ако се докаже намаляване на имуществото на ищеца, чрез намаляване на активите или увеличаване на пасивите (задълженията). В конкретния случай не се установява такова намаление. Вземането на ищеца за остатък над 196 000 лв. не е погасено, то е в списъка на кредиторите, поради което все още като вреда не е обективизирано за ищеца поради възможността да бъде удовлетворено изцяло или частично. Вреда би настъпила едва след приключване на несъстоятелността и то само ако не му е изплатена цялата сума.

От доказателствата по делото се установява, че невъзможността на ищеца да получи от К. депозирани в банката парични средства, се дължи на изпадане на банката в неплатежоспособност. Дори и да бъде категорично установено, че БНБ не е извършвала ефективен контрол върху дейността на К., то това обстоятелство не е довело до неплатежоспособност от страна на К.. Липсва пряка и непосредствена причинна връзка между посочените от ищеца действия, респективно бездействия от страна на БНБ и вредите, които се претендират. Начинът на удовлетворяване на кредиторите в производство по несъстоятелност и в частност при несъстоятелност на банка е законово регламентиран и в него не участва БНБ.

Редът за обезпечаване вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, се съдържа в разпоредбите на чл.9, ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете на банките и чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. По силата на чл.9, ал.1 ЗГВБ фондът гарантира пълно изплащане на сумите по влоговете на едно лице в една банка независимо от броя и размера им до 196 000 лв. В случая този размер е изплатен на ищеца. А според чл.2, ал.1 З. производството по несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката. По делото е доказано, че вземането на ищеца е прието в производството по несъстоятелност на К..

Анализът на правната уредба води до извод, че не са налице предпоставките на чл.1, ал.1 ЗОДОВ за присъждане на суми, представляващи вложени средства в кредитна институция. Вредите, обосновани от ищеца в исковата молба, са причинени от дейността на търговското дружество, а не са резултат от административната дейност на държавни органи и институции. Правилото на чл.8, ал.3 ЗОДОВ предвижда, че когато закон или указ е предвидил специален начин на обезщетение, този закон не се прилага. След като е предвиден специален ред за удовлетворяване на вземането, което следва да стане в производството по несъстоятелност, повторното му предявяване на същото това вземане по реда на ЗОДОВ би довело до неоснователно обогатяване.

С оглед изложеното Съдът намира, че искът е неоснователен и недоказан и като такъв следва да бъде отхвърлен.

Независимо изхода на спора, доколкото исковата молба е подадена на 17.03.2016 г. и съдебно производство е образувано на същата дата, разноски за юрисконсултско възнаграждение не следва да се присъждат на ответника, по аргумент на § 6 ПЗР на ЗИДЗОДОВ (ДВ,бр.94/2019 г.), като при отхвърляне на претенцията за разноски, съобразно константната практика на ВКС, не се постановява нарочен диспозитив.

Така мотивиран и на основание чл.10 от ЗОДОВ и чл.203 от АПК, Административен съд-София град,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от П. Ц. М. от [населено място], ЕГН: [ЕГН], срещу Българската народна банка, с претендирано обезщетение в размер на 240 217,81 лв., представляващи разлика между размера на вложенията на ищеца в [фирма] и изплатения му гарантиран депозит, като неоснователен и недоказан.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба или протест пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: